

Asia: VN/17882/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi varhaiskasvatustilain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Näkövammaisten liitto on Suomen näkövammaisyhdistysten yhteistyöjärjestö, joka edistää sokeiden ja heikkonäköisten ihmisten oikeuksien toteutumista, tuottaa erityispalveluja ja toimii Suomessa asiantuntijana näkövammaisuuteen ja näkemiseen liittyvissä asioissa. Suomessa näkövammaisia on noin 55 000, joista alle 18-vuotiaita on 1000–1500.

Näkövammaiset lapset ja paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Näkövammaisten liitto ei kannata esitettyä paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintavelvoitteen kumoamista varhaiskasvatustilain 22 pykälästä. Nykyisen pykälämuotoilun säilyttäminen on välttämätöntä. Näkövammaisen lapsen varhaiskasvatusta tukee sekä valtakunnallinen että paikallisesti laadittava suunnitelma.

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman puuttuessa tulee todennäköisesti tarve tehdä jonkinlaisia epävirallisia paikallisia suuntaviivoja. Tällöin on vaarana, että laatu kärsii, eivätkä ne palvele alkuperäistä tarkoitustaan.

Näkövammaisen lapsi tarvitsee varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tueksi laadukasta suunnitelmallisuutta. On tärkeää, että paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma tukee tätä velvoitetta ja lapsen oikeuksien toteutumista. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma varmistaa, että näkövammaisen lapsen oppimisen edellytykset sekä koulutuksellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat osana lapsen kasvua ja kehitystä.

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman suurena vahvuutena on yhteistyö. Näkövammaisten lasten näkökulmasta yhteistyö varhaiskasvatuksen, opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kesken on välttämätöntä. Näitä yhteistyörakenteita ajatellen paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on merkittävä dokumentti osana näkövammaisen tai kuulonäkövammaisen lapsen laadukasta varhaiskasvatustyötä.

Näkövammaisten liitto katsoo, että paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintavelvoite jopa helpottaa työkuormaa, koska se vahvistaa valtakunnallisen suunnitelman toteuttamista kuntatasolla ja tekee siitä laadukasta sekä suunnitelmallista.

Lapsen etu

Näkövammaisten liitto muistuttaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan 1 kohdasta, joka käsittelee lapsen etua. Kohta on seuraava:

"1. Kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu."

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen artikla 7 käsittelee vammaisia lapsia. Lapsen etu todetaan artiklan 2 kohdassa, joka on seuraava:

"2. Kaikissa vammaisia lapsia koskevissa toimissa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu."

Näkövammaisten liitto muistuttaa, että lapsen etu tulee ottaa ensisijaisesti huomioon kaikissa lapsia koskevissa lainsäädäntötoimissa. Myös varhaiskasvatustalakiin on kirjattu velvoite lapsen edun ensisijaisuudesta (4 §).

On vähintään epävarmaa, toteutuuko lapsen etu, mikäli esitettävä paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa koskeva säädös kumotaan.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus ja osallistamisvelvoite

Suomi on ratifioinut YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen yli kahdeksan vuotta sitten. Sopimus on voimassa lain tasoisena. Se on Suomea sitova ja sitä on noudatettava.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tämän lausuntopyyynnön jakelussa sivuuttanut vammaisjärjestöt. Esitettävillä varhaiskasvatustalain muutoksilla on vaikutuksia myös eri tavoin vammaisiin lapsiin sekä heidän perheisiinsä ja perheisiin, joissa on vammainen vanhempi tai muu huoltaja.

Koska esityksellä on vaikutuksia kaikkiin lapsiryhmiin, opetus- ja kulttuuriministeriön olisi tullut pyytää lausuntoja myös vammaisjärjestöiltä. YK:n vammaissopimuksen 4 artiklan 3 kohdan osallistamisvelvoite on yksiselitteinen. Näkövammaisten liitto huomauttaa, että lausuntopyyntö olisi tullut lähettää myös eri vammaisjärjestöille. Se, että lausuntopyyntö on yleisesti saatavilla lausuntopalvelu.fi -sivustolla ei ole riittävää.

Hyvä hallinto ja hyvä lainvalmistelu

Säädösvalmistelun kuulemisoppaassa annetaan ohjeet kuulemiseen säädösvalmisteluprosessissa. Oppaassa todetaan, että säädösehdotuksista pyydettävien kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Lausuntoaika voi vain perustellusta syystä olla edellä mainittua lyhyempi. Tällöin lausuntoaika perustellaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä tai asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa. <http://kuulemisopas.finlex.fi/ohje/kuulemisohje/#jakso-1-4-kuulemisen-ajoitus>

Näkövammaisten liitto huomauttaa, että tämän lausuntopyynnön lausuntoaika ajoittuu suurelta osin yleiseen lomakauteen. Lausuntopyyntö julkaistiin 13.6.2024 ja lausunnot on jätettävä 19.7.2024. Lausuntoaika aon vain viisi viikkoa. Tämä ei noudata hyvää säädösvalmistelua.

Lisätietoja

lapsi- ja perhetyön asiantuntija Annika Tyynysniemi, annika.tyynysniemi@nakovammaistenliitto.fi

järjestöjohtaja Sari Kokko, sari.kokko@nakovammaistenliitto.fi

Näkövammaisten liitto ry

Jukka Tahvanainen

Sari Kokko

toimitusjohtaja

järjestöjohtaja

Kokko Sari
Näkövammaisten liitto ry